یادداشت

سفره‌هایی که رنگ می‌بازند

ادامه از صفحه اول

مطالعه‌ای از دانشگاه علوم پزشکی تهران و انستیتو تحقیقات تغذیه نشان می‌دهد که بر اثر تورم، مصرف نان و غلات ارزان افزایش یافته و مصرف میوه و لبنیات به‌شدت افت کرده است؛ این روند با رشد نرخ افسردگی، اضطراب و کاهش بهره‌وری همراه بوده است. بررسی دیگری درباره الگوهای غذایی در ایران نشان می‌دهد افراد با رژیم «غربی» پر از فست‌فود و نوشیدنی‌های شیرین، تا ۱۰۹ درصد بیشتر از کسانی که رژیم «فلکستریان» (نیمه‌گیاه‌خواری) دارند، استرس را تجربه می‌کنند. سازمان بهداشت جهانی هم هشدار می‌دهد که غذای کم‌ارزش و ارزان، کودکان را در معرض سوءتغذیه پنهان و بیماری‌های مزمن قرار می‌دهد. بحران خوراک و سوءتغذیه فقط موضوعی اقتصادی نیست، بلکه ابعاد روانی و اجتماعی آن بسیار عمیق‌تر از اعداد است؛ تشدید اختلال در عملکرد مغز، احساسات و خُلق‌وخو، علاوه بر افزایش خطر بیماری‌های روانی مانند افسردگی، احساس خستگی و تحریک‌پذیری، افزایش اضطراب و التهاب، تشدید نوسانات خُلقی، کاهش تمرکز و عملکرد شناختی و روانی، موجب تأثیرات سوء بر عملکرد تحصیلی و افت انرژی، نشاط اجتماعی و کیفیت زندگی جمعی می‌شود.

دور باطل تورم و سیاست‌ها

آنچه موج گرانی خوراکی‌ها را تشدید کرده، ترکیبی از عوامل داخلی و خارجی است. در سال‌های اخیر، کاهش درآمدهای نفتی و سقوط ارزش ریال موجب رشد نرخ ارز و افزایش واردات مواد اولیه و نهاده‌های دامی گران‌تر شد. حذف یارانه آرد و نهاده‌ها نیز جهش ناگهانی قیمت نان و خوراک دام را به دنبال داشت. طبق گزارش مرکز آمار، در ۱۲ماهه منتهی به مرداد ۱۴۰۴، گروه «نان و غلات» ۹۴ درصد افزایش قیمت داشته است و میوه‌ها، سبزی‌ها و لبنیات رشد ۵۰درصدی را تجربه کرده‌اند؛ این یعنی اصلی‌ترین منابع کالری و ویتامین در کوتاه‌ترین زمان با بیشترین افزایش قیمت مواجه شد. به گفته رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی، نوسانات ارزی و کمبود واردات، اختلاط برنج پاکستانی با برنج ایرانی و انحصار برخی شرکت‌ها بر خرید از کشاورزان، از عوامل اصلی افزایش قیمت برنج و حبوبات است و اگر واردات برنج و لوبیا افزایش یابد، می‌توان به کاهش نسبی قیمت‌ها امیدوار بود؛ اما تحریم‌ها و محدودیت‌های ارزی دست دولت را بسته است. برنامه‌های حمایتی دولت مانند کالابرگ الکترونیکی، به دلیل کمبود منابع و مشکلات اجرائی چندان موفق نبوده و مرکز پژوهش‌های مجلس اثرگذاری آن را محدود دانسته است. از سوی دیگر، برنامه‌های حمایتی مانند کالابرگ الکترونیک که قرار بود معادل سبدی شامل روغن، برنج، قند و گوشت باشد، به دلیل کمبود منابع و اشکالات فنی نتوانست هزینه خانوارها را کاهش دهد. تحقیقات مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد بخشی از افزایش قیمت‌ها ناشی از سیاست‌های مالی ناهماهنگ است؛ کسری بودجه، رشد پایه پولی و قیمت‌گذاری دستوری که اغلب به احتکار و کمبود کالا می‌انجامد. این چرخه معیوب موجب شد هر بار افزایش حقوق و یارانه پیش از آنکه به سفره مردم برسد، در بازار کالاهای اساسی مستهلک شود.

پنهان در داروخانه

بحران غذای گران به داروخانه‌ها نیز سرایت کرده است. گزارش‌ها نشان می‌دهد بسیاری از داروهای معمولی در داروخانه‌ها کمیاب شده و شرکت‌های دارویی به دلیل سود بیشتر به تولید مکمل‌های ورزشی روی آورده‌اند. کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند قیمت دارو و مکمل‌های تغذیه‌ای افزایش بیشتری یابد؛ این یعنی دسترسی به مکمل‌ها برای افرادی که برای جبران کمبودهای غذایی نیاز دارند، دشوارتر خواهد شد. وزارت بهداشت در واکنش به گزارش‌هایی درباره سوءتغذیه گسترده کودکان اعلام کرد پیمایش‌های ملی نشان می‌دهد فقط حدود پنج درصد از کودکان دچار کوتاه‌قدی و لاغری هستند و برنامه‌های امنیت غذایی کودک بیش از ۳۵ درصد از موارد لاغری را کاهش داده است. با وجود این، افزایش قیمت مواد مغذی و مکمل‌ها، آینده سلامت کودکان و سالمندان را تهدید می‌کند.

راهکارها

۱. هدایت یارانه‌های نقدی و غیرنقدی به دهک‌های کم‌برخوردار و پایین درآمدی و راه‌اندازی شبکه توزیع هوشمند کالاهای اساسی با کارت‌های الکترونیک، ۲. آزادسازی ذخایر استراتژیک برنج، گندم و گوشت و کاهش موانع واردات این اقلام و سایر کالاهای اساسی، ۳. ارائه وعده‌های غذایی مقوی در مدارس مناطق محروم، همراه با مکمل‌های تغذیه‌ای استاندارد و خدمات سلامت روان در مدارس و مراکز درمانی-بهداشتی، ۴. ایجاد سبد غذایی حمایتی منطقه‌ای با همکاری استانداری‌ها و شهرداری‌ها و اجرای طرح‌های بومی‌سازی‌شده توزیع سبد غذایی متناسب با الگوی مصرف مناطق مختلف کشور، ۵. راه‌اندازی «سامانه شفاف‌سازی قیمت» برای نمایش لحظه‌ای قیمت واقعی اقلام غذایی در سراسر کشور برای افزایش شفافیت، نظارت عمومی و مقابله با قیمت‌سازی و تخلفات زنجیره توزیع، ۶. سیاست‌گذاری برای توسعه تعاونی‌های توزیع محلی و تقویت زنجیره‌های تأمین و توزیع مواد غذایی از طریق تعاونی‌های مردمی و صنفی و لزوم حذف واسطه‌های پرهزینه و دسترسی مستقیم به محصولات کشاورزی و دامداری، ۷. ترمیم دستمزد واقعی و بازنگری در سیاست‌های حقوق و مزایا و حمایت هدفمند از خانوارهای شاغل در بخش غیررسمی و کم‌درآمد، ۸. حمایت مالی و تسهیل تأمین مواد اولیه برای تولیدکنندگان کوچک، ۹. معافیت مالیاتی کسب‌وکارهای خواربارفروشی محلی و نظارت دقیق بر زنجیره توزیع برای جلوگیری از احتکار و سوداگری، ۱۰. بهره‌گیری از تجربه‌های موفق کشورهایی همچون برزیل، هند، بنگلادش، چین، ایتالیا، اندونزی، کره جنوبی و... .

فراتر از سفره‌ها

سفره‌های خالی امروز می‌تواند به بحران‌های اجتماعی و فرسایش سرمایه اجتماعی فردا مبدل شود. داده‌های رسمی و روایت‌های غیررسمی نشان می‌دهد سفره‌های ایرانی در سال ۱۴۰۴ در تنگنای بی‌سابقه‌ای قرار گرفته است. تورم خوراکی‌ها از تورم عمومی جلو زده و هزینه سبد غذایی از دستمزدها پیشی گرفته است. مردم ناچارند به خوراک ارزان و کم‌کیفیت روی آورند و مصرف گوشت، لبنیات و حتی حبوبات کاهش یافته است. بازار دارو و مکمل‌ها نیز به دلیل گرانی و کمیابی در بحران است. این بحران در حالی رخ می‌دهد که بخشی از جهان نیز با افزایش گرسنگی دست‌به‌گریبان است، اما تحریم‌ها و مدیریت ناکارآمد اوضاع ایران را وخیم‌تر کرده است. در چنین شرایطی، سرمایه اجتماعی یعنی اعتماد و همبستگی مردم، جامعه و حاکمیت نیز آسیب دیده است. سفره‌های خالی، حس بی‌عدالتی و ناامنی را تشدید کرده و می‌تواند روند خشونت، مهاجرت و افول سرمایه‌های اجتماعی و زوال اعتماد محلی و عمومی را بیش از پیش افزایش دهد.

اخلاق‌گریزی، منفعت‌طلبی، خشونت و خشم اجتماعی پنهان، بی‌تفاوتی مدنی و عاطفی، بی‌اعتمادی میان‌فردی، حس بی‌قدرتی جمعی، اضطراب اقتصادی مزمن، افول رؤیاهای فردی و جمعی، تضعیف حس مسئولیت اجتماعی، فروپاشی الگوهای تغذیه، افسردگی، کاهش نشاط اجتماعی و مشارکت مدنی، افزایش خشونت خانگی و تنش‌های درون‌خانواده‌ای، رشد اقتصاد غیررسمی و رانتی، دلالی، احتکار، تقلب و عادی‌سازی فساد خُرد، کاهش بهره‌وری نیروی کار و ترک تحصیل ناشی از فقر تغذیه‌ای از نشانه‌های این افول است.

میزان سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی به پایین‌ترین رقم ۱۱ سال گذشته رسید

ریزش سرمایه‌گذاری در پتروشیمی

مهفام سلیمان‌بیگی: براساس داده‌های منتشرشده از سوی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، در سال ۱۴۰۳ میزان کل سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی ۱.۵ میلیارد دلار بوده است که پایین‌ترین سطح در ۱۱ سال گذشته است. این در حالی است که طبق برنامه هفتم توسعه تا پایان سال ۱۴۰۴ باید ۲۶ میلیارد دلار در این صنعت سرمایه‌گذاری شود. همچنین به گفته برخی متخصصان با فقر سرمایه‌ای که این روزها پتروشیمی تجربه می‌کند در بخش‌های بالادستی به ۱۲۰ میلیارد دلار، در بخش‌های پایین‌دست به ۹۰ میلیارد دلار، در تکمیل زنجیره پتروشیمی به حدود ۴۰ میلیارد دلار و برای اصلاح شبکه برق و تغییر الگوهای مصرف نیز حدود ۲۵ میلیارد دلار سرمایه نیاز دارد. حالا این فقر سرمایه، با اسنپ‌بک نیز همراه شده و از این پس بانک‌های بین‌المللی عملا از هرگونه تسویه مرتبط با شرکت‌های ایرانی خودداری می‌کنند و بیمه‌گران بزرگ جهانی نیز تحت تهدید جریمه‌های ثانویه قرار دارند؛ وضعیتی که پیش‌بینی می‌شود درآمد ارزی پتروشیمی را در نیمه دوم سال تا حدود چهار میلیارد دلار کاهش دهد. همچنین به گفته برخی فعالان و کارشناسان توقف فاینانس‌های چین در خارج و وام‌های صندوق توسعه ملی در داخل، در کنار افزایش قیمت نهاده‌های تولید در تابستان جاری، به این بحران دامن زده است. این وضعیت نه‌تنها جذب سرمایه‌های آتی را سخت‌تر می‌کند، بلکه حتی سرمایه‌های فعلی را هم به مخاطره می‌اندازد.

تهدیدهای تازه در کمین صنعت پتروشیمی

صنعت پتروشیمی تا امروز سالانه بین ۱۴ تا ۱۵ میلیارد دلار برای کشور ارزآوری داشته است. براساس داده‌های رسمی شرکت ملی صنایع پتروشیمی (NPC) تا شهریورماه ۱۴۰۴، ظرفیت اسمی تولید محصولات پتروشیمی ایران حدود ۹۶ میلیون تن در سال بوده که از این میزان حدود دوسوم آن به تولید واقعی و نزدیک به ۳۴ میلیون تن به صادرات اختصاص می‌یابد. در پنج‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴، بیش از ۱۳ میلیون تن محصولات پتروشیمی به ارزش تقریبی ۵.۵ میلیارد دلار صادر شده است؛ رقمی که میانگین قیمتی حدود ۴۲۰ دلار به ازای هر تن را نشان می‌دهد. با اسنپ‌بک و تشدید تحریم‌ها برای ایران طبیعتا افزایش هزینه‌های حمل و بیمه، کاهش قدرت چانه‌زنی در قیمت و اجبار به ارائه تخفیف‌های درخور توجه به خریداران آسیایی خودبه‌خود ارزآوری این صنعت کاهش چشمگیری پیدا می‌کند. تا جایی که متخصصان پیش‌بینی می‌کنند در نیمه دوم سال ۱۴۰۴، صنعت پتروشیمی ایران در نقطه‌ای بسیار حساس قرار گیرد؛ از یک سو شبکه‌های غیررسمی صادراتی که طی سال‌های اخیر تقویت شده‌اند، امکان تداوم‌بخشی از جریان صادرات را فراهم می‌کنند و از سوی دیگر فشارهای بانکی و بیمه‌ای هزینه‌های آنان را به‌شدت افزایش می‌دهد، بنابراین در سناریوی میانه پیش‌بینی می‌شود میزان صادرات در شش‌ماهه دوم سال بین ۱۵ تا ۱۷ میلیون تن باشد که با میانگین قیمت ۳۸۰ تا ۴۲۰ دلار در هر تن، ارزآوری معادل شش تا هفت میلیارد دلار به همراه خواهد داشت. در صورت تشدید فشارهای بین‌المللی یا کاهش خرید از سوی چین نیز این رقم ممکن است تا حدود چهار میلیارد دلار کاهش یابد و اثر مستقیمی بر بازار ارز و منابع بودجه‌ای کشور بگذارد. گذشته از این، حالا دیگر بانک‌های بین‌المللی عملا از هرگونه تسویه مرتبط با شرکت‌های ایرانی خودداری می‌کنند و بیمه‌گران بزرگ جهانی نیز تحت تهدید جریمه‌های ثانویه قرار دارند. این وضعیت موجب می‌شود بخش درخور توجهی از معاملات به صورت کالا در برابر کالا، ارزهای محلی یا از طریق صرافی‌های غیربانکی انجام شود. چنین سازوکارهایی ضمن افزایش هزینه و ریسک، باعث کاهش شفافیت و اتلاف بخشی از درآمد ارزی هم می‌شود. این ریسک‌ها سرمایه‌گذاری را بیش‌ازاین نیز کاهش می‌دهد.

فقط ۵ درصد نیاز سرمایه‌گذاری پتروشیمی تأمین شد

در سال ۱۴۰۴ طبق برنامه هفتم توسعه، صنعت پتروشیمی باید با اجرای ۶۶ طرح توسعه‌ای، ۳۵ میلیون تن ظرفیت اسمی را افزایش دهد و ظرفیت را از ۹۶.۶ به حدود ۱۳۱ میلیون تن تا پایان برنامه برساند؛ تمرکز اصلی نیز بر تکمیل زنجیره‌های پروپیلن، متانول، اتیلن و آروماتیک‌هاست. برآورد رسمی از کل سرمایه‌گذاری این بسته در برنامه حدود ۲۶ میلیارد دلار اعلام شده است. در همین راستا شرکت ملی صنایع پتروشیمی اعلام کرده است ۱۹ پروژه (۱۵ تولیدی و چهار پروژه خوراک و زیرساخت) تا پایان سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسند و حدود ۱۰ میلیون تن به ظرفیت اضافه می‌کنند. درواقع برآورد رسمی سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه هفتم توسعه ۲۶ میلیارد دلار است که با فرض نرخ دلار نیما برابر با ۷۰ هزار تومان، حدود هزارو ۸۲۰ هزار میلیارد تومان برای به بهره‌برداری رساندن طرح‌ها نیاز است. این در حالی است که ارزش کل اوراق منتشرشده صنعت پتروشیمی، فراورده‌های نفتی و مواد شیمیایی تا پایان تیرماه ۱۴۰۴ حدود صد هزار میلیارد تومان بوده است؛ یعنی تقریبا فقط پنج درصد از نیاز برآوردی تا پایان برنامه تأمین شده است. این یعنی تأمین مالی صرفا از محل انتشار اوراق، با شرایط موجود، پاسخ‌گوی شکاف منابع نیست. همچنین که درحال‌حاضر بازده سرمایه به کار گرفته‌شده (ROIC) نیز در بخش درخور توجهی از صنایع، به دلیل تورم بالای مزمن و رکود اقتصادی، پایین‌تر از میانگین تورم بلندمدت است؛ موضوعی که انگیزه سرمایه‌گذاران برای سرمایه‌گذاری مجدد را بیشتر هم کاهش می‌دهد. این در حالی است که چندی پیش، رضا پدیدار، کارشناس انرژی و رئیس کمیسیون توسعه پایدار، محیط زیست و استاندارد اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با «شرق»، فقر سرمایه را بزرگ‌ترین چالش و مانع اصلی ارزآوری پتروشیمی، در بخش‌های مختلف بالادست و پایین‌دست صنعت نفت، گاز و پتروشیمی خواند و تأکید کرد که به گفته او کشور در بخش‌های بالادستی به ۱۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارد و در بخش‌های پایین‌دست مانند صنعت گاز که با صنعت پتروشیمی ارتباط مستقیم دارد، به ۹۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز است. همچنین درباره تکمیل زنجیره پتروشیمی نیز حدودا به ۴۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیازمندیم. به گفته او برای اصلاح شبکه برق و تغییر الگوهای مصرف حدود ۲۵ میلیارد دلار سرمایه نیاز است. در همین شرایط تغییر فرمول محاسبه یوتیلیتی نیز اعتراض سرمایه‌گذاران و فعالان پتروشیمی را به دنبال داشته است. یوتیلیتی در صنعت پتروشیمی، به معنای مجموعه خدمات پشتیبانی و تأمین انرژی، آب، بخار، برق، هوای فشرده، نیتروژن، اکسیژن، سیستم‌های خنک‌کننده، تصفیه فاضلاب و دیگر زیرساخت‌های حیاتی است که استمرار تولید در واحدهای فرایندی بدون آنها امکان‌پذیر نیست. برآوردها نشان می‌دهد سهم یوتیلیتی در ساختار هزینه‌ای برخی مجتمع‌ها بین ۲۰ تا ۳۰ درصد از هزینه‌های عملیاتی است.

فشار تحریم بر صنعت پتروشیمی

حمید حسینی، دبیر اتحادیه صادرکنندگان فراورده‌های نفتی، معتقد است که سرمایه‌گذاری خارجی واقعی در سال ۱۴۰۳ فقط حدود ۵۰ میلیون دلار بیشتر نبوده است. او با اشاره به اینکه سرمایه‌گذاری در کشور کاهش یافته و هم‌زمان استهلاک تجهیزات از میزان سرمایه‌گذاری پیشی گرفته است، به «شرق» می‌گوید: «دلایل کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی متعدد است. ناآرامی‌های سیاسی، درگیری‌های منطقه‌ای و تنش‌های بین‌المللی، از جمله عواملی هستند که امنیت سرمایه‌گذاری را تحت تأثیر قرار داده‌اند. به‌ویژه با بازگشت ترامپ، نگرانی‌ها افزایش یافته است. تحریم‌ها نیز فشار مضاعفی بر صنایع نفت و پتروشیمی وارد کرده‌اند و حمل‌ونقل کالاها را دشوارتر ساخته‌اند. علاوه‌براین تغییرات مکرر مدیریتی در سازمان سرمایه‌گذاری خارجی، به‌ویژه در یک سال گذشته که مدیر این سازمان سه بار تغییر کرده است، باعث شده استفاده از خطوط اعتباری خارجی مانند وام‌های فاینانس چین که بسیار مورد استفاده بود، محدود شود».

این کارشناس ادامه می‌دهد: «یکی دیگر از دلایل اصلی کاهش سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی، کمبود خوراک است. برای سودآوری و توسعه در این صنعت، تأمین خوراک گاز و میعانات ضروری است. در حال حاضر کشور میعانات محدودی برای خوراک دارد و سیستم قیمت‌گذاری فعلی برای اتان، پروپان و سایر خوراک‌ها به‌گونه‌ای نیست که سرمایه‌گذاران را تشویق کند. ظرفیت‌سازی در پتروشیمی نیز مشکل دیگری است. بیش از ۲۴ تا ۲۵ میلیون تن ظرفیت خالی وجود دارد اما امکان دریافت خوراک کافی برای فعال‌سازی این ظرفیت‌ها وجود ندارد. برای مثال، از ۹۲ تا ۹۶ میلیون تن ظرفیت ایجاد شده، فقط حدود ۷۲ میلیون تن فعال است و در نهایت حدود ۳۷ تا ۳۸ میلیون تن محصول نهایی به بازار عرضه می‌شود که بخش قابل توجهی از آن داخل کشور مصرف می‌شود. این محدودیت‌ها باعث کمبود محصولات پتروشیمی و افزایش واردات سالانه ۲.۵ تا سه میلیارد دلاری این محصولات شده است». از نگاه حسینی با وجود تمام اینها، ایران مزیت‌های خاص خود را در صنعت پتروشیمی دارد؛ از جمله اینکه ایران یکی از معدود کشورهایی است که انواع خوراک پتروشیمی شامل گاز متان، اتان، پروپان، بوتان و میعانات گازی را دارد یا اینکه دسترسی به منابع آبی برای خنک‌کردن واحدها و فعالیت‌های پتروشیمی، در مناطق بندر امام، بندر ماهشهر و مکران دارد. دبیر اتحادیه صادرکنندگان فراورده‌های نفتی نیروی انسانی تحصیل‌کرده و آموزش‌دیده و دسترسی آسان به بازار آسیا را که بزرگ‌ترین بازار محصولات پتروشیمی است، از جمله مزیت‌های صنعتی پتروشیمی می‌داند و می‌گوید ایران با حداقل هزینه حمل‌ونقل می‌توان به بازارهایی مانند هند، چین و کشورهای شرق آسیا و آفریقا دسترسی داشت.

پتروشیمی‌ها را به عنوان بدهی دولت واگذار کردند

میثم فتحی‌محب، کارشناس پتروشیمی نیز در گفت‌وگو با «شرق» در بررسی روند سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی توضیح می‌دهد که در دهه ۱۳۹۰ صنعت پتروشیمی کشور دوره اوج و شکوفایی خود را تجربه کرد و علت آن توسعه گسترده این صنعت در دهه ۱۳۸۰ و بهره‌برداری از میدان‌های گازی جدید بود که موجب شد مجتمع‌های پتروشیمی خوراک گازی وارد مدار تولید شوند. در نتیجه به دلیل سوددهی بالا، تمایل سرمایه‌گذاران برای ورود به این حوزه افزایش یافت. به گفته او در ادامه راه، عوامل متعددی موجب تغییر این روند شد؛ از جمله اینکه در دهه ۱۳۹۰، قیمت خوراک گاز پایین بود و مجتمع‌های پتروشیمی گازپایه حاشیه سود بالایی داشتند اما از سال ۱۴۰۰ به بعد، با تغییر فرمول قیمت‌گذاری، افزایش قیمت جهانی گاز و نیز تبعات جنگ روسیه و اوکراین، سودآوری این واحدها کاهش یافت و تمایل سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در پتروشیمی‌های گازپایه کم شد. علاوه بر این، در حوزه پتروشیمی‌های خوراک گازی به مرحله اشباع رسیده‌ایم و دیگر ظرفیت توسعه جدید در این بخش وجود ندارد. این کارشناس می‌گوید: «با گذار صنعت از شرایط دهه ۱۳۹۰، اکنون وارد عصری جدید شده‌ایم که در آن، طرح‌های زنجیره ارزشی تعریف شده‌اند. این طرح‌ها عمدتا محصولات پرکاربرد داخلی تولید می‌کنند و گاه صادراتی نیستند. از آنجا که تمایل سرمایه‌گذاران همواره به سمت پروژه‌های صادرات‌محور بوده، سرمایه‌گذاری چشمگیری در این طرح‌ها انجام نشده است». او با اشاره به تأثیر ساختار سهامداری صنعت پتروشیمی در این موضوع نیز توضیح می‌دهد که عمده سهامداران این صنعت، صندوق‌های بازنشستگی وابسته به وزارتخانه‌های مختلف هستند.

ادامه در صفحه ۱۱

گزارش

از بحران زیان و رانت تا نشانه‌های تحول و خصوصی‌سازی واقعی
انقلاب خاموش در صنعت خودروی کشور

ایلیا پیرولی: صنعت خودرو ایران سال‌هاست آینه‌ای از تناقض‌های سیاست‌گذاری اقتصادی کشور بوده است. هر بار که دولت از عدالت، حمایت از مصرف‌کننده و مهار تورم سخن گفته، در عمل تصمیم‌ها فاصله‌ای عمیق با منطق بازار داشته‌اند. نتیجه این شد که شرکت‌ها با زیان انباشته، کاهش انگیزه تولید و بی‌ثباتی‌های پی‌درپی مواجه شدند. دو خودروساز اصلی کشور، با منابع مشابه، اما با مسیر مدیریتی متفاوت، وضعیت متضادی را تجربه می‌کنند. ایران‌خودرو که مدیریت آن به بخش خصوصی واگذار شده، توانسته در نیمه نخست سال ۱۴۰۴ بازگشت به سوددهی را تجربه کند، در حالی که سایپا، همچنان تحت هدایت مستقیم دولت، با کاهش شدید تولید روبه‌روست. این تضاد، بیش از هر عددی، حکایت از تأثیر آزادی مدیریتی و شفافیت تصمیم‌گیری دارد؛ شاخص‌هایی که در ساختار کنونی صنعت خودرو ایران به ندرت دیده می‌شوند. اما بحران صنعت خودرو محدود به اختلاف عملکرد شرکت‌ها نیست. سال‌ها سیاست‌های قیمت‌گذاری دستوری باعث شده زنجیره تولید با کسری نقدینگی، بی‌انگیزگی و فرسایش سرمایه مواجه شود. زیان انباشته دو شرکت اصلی بیش از ۳۱۰ هزار میلیارد تومان و بدهی‌ها بیش از ۶۰۰ هزار میلیارد تومان است؛ رقمی که فراتر از آمار، نشان‌دهنده خستگی کل سیستم است.

چرا سیاست‌ها شکست خورده‌اند؟

در نگاه کلان، دلیل اصلی بحران خودرو نه کمبود منابع، بلکه ناهماهنگی سیاست‌گذاری‌ها و دخالت‌های متناقض دولت است. قیمت‌گذاری دستوری در ظاهر برای حمایت از مصرف‌کننده طراحی شده بود، اما در عمل منجر به افزایش هزینه تولید، کاهش کیفیت و افت انگیزه بنگاه‌ها شد. وقتی یکی از شرکت‌ها با محدودیت‌های شدید مواجه می‌شود و دیگری با رشد قیمت‌های چشمگیر بدون جریمه به مسیر خود ادامه می‌دهد، پیام آشکار است: عدالت اقتصادی قربانی رابطه نزدیک با نهاد تصمیم‌گیر شده است. علاوه بر این، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ که دولت را موظف می‌کند مابه‌التفاوت قیمت‌گذاری دستوری را جبران کند، سال‌ها نادیده گرفته شده است. نتیجه آن، فرسایش منابع، کاهش سرمایه‌گذاری و خروج تدریجی توان تولیدی از مدار بهره‌وری است.

خصوصی‌سازی؛ وعده‌ای که دیر تحقق یافت

سه دهه است که واژه خصوصی‌سازی در ایران بیشتر یادآور رانت و سوءمدیریت است تا کارآمدی و شفافیت. دارایی‌های ملی، با هدف توانمندسازی بخش خصوصی، به نهادهای شبه‌دولتی واگذار شد و در عمل، این واگذاری‌ها به افزایش هزینه‌ها و فساد سازمان‌یافته انجامید. با این حال، تجربه ایران‌خودرو در سال ۱۴۰۴ نشان داد وقتی مدیریت بر اساس صلاحیت اقتصادی و نه نفوذ سیاسی انجام شود، حتی در شرایط تحریم و محدودیت‌های ارزی، می‌توان مسیر تولید و سوددهی را بازگرداند. کاهش واسطه‌ها، کنترل کیفیت قطعات، برنامه‌ریزی دقیق تولید و توجه به خدمات پس از فروش، نمونه‌هایی از تصمیمات اجرایی هستند که توانستند چرخ تولید را حتی در بحران نگه دارند.

ادامه در صفحه ۱۰

نقل و انتقال لنج باری
به شماره ثبت ۱۳۲۶۷– بندرعباس
(نوبت سوم)

به استناد رونوشت سند شماره ۲۰۵۹۶۴ مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۲۸ با شناسه سند ۱۴۰۴۱۱۴۵۵۷۴۶۰۰۰۰۰۲ دفتر اسناد رسمی ۱۱ بندرعباس خانم صدیقه سادات موسوی فرزند سید علی ۴ دانگ سهام خود در مالکیت لنج باری به شماره ثبت ۱۳۲۶۷ - بندرعباس را به آقایان جهانگیر الماس زاده فرزند غلامحسین و رامتین ناصری فرزند مرتضی انتقال قطعی داده است.
مراتب به استناد ماده ۲۵ قانون دریایی ایران آگهی می گردد.
شناسه آگهی : ۲۰۲۳۶۶۵
نوبت اول : ۱۴۰۴/۰۷/۲۲ نوبت دوم : ۱۴۰۴/۰۷/۲۸
نوبت سوم : ۱۴۰۴/۰۸/۰۵
۴۲۷۹

نوبت اول
فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله‌ای – (ارزیابی ساده)
سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
موضوع: خرید اتصالات کلکتور ایستگاه توزیع آب پارس - ۱۴۰۴/۳۴
سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در نظر دارد انجام خدمات با موضوع فوق را طبق مشخصات و شرایط کلی زیر، از طریق مناقصه عمومی یک مرحله‌ای و پس از ارزیابی ساده به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید (اطلاعات تکمیلی در اسناد مناقصه می‌باشد)
۱-نام و نشانی مناقصه‌گزار: سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس - استان بوشهر، عسلویه، ساختمان مرکز همایش‌های خلیج فارس
۲- مبلغ برآورد اولیه : ۴۹,۶۳۶,۰۰۰,۰۰۰ریال
۳- نوع و مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار: ضمانت نامه معتبر بانکی یا وجه نقد به مبلغ ۲,۴۸۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال که قابل تمدید به مدت سه ماه با درخواست مناقصه گزار می باشد.
شرایط شرکت در مناقصه : ۱- اشخاص حقیقی (دارای پروانه کسب مورد تأیید از اتحادیه صنف در زمینه موضوع مناقصه)۲- اشخاص حقوقی (ارائه تصویر اساسنامه شرکت که در آن مجوز مرتبط با موضوع مناقصه، تامین کالا یا فعالیت بازرگانی درج شده باشد).
فرآیند انتخاب برنده مناقصه به صورت ارزیابی ساده انجام می گردد لذا مناقصه‌گران بایستی علاوه بر بارگذاری اسناد مورد درخواست و مستندات در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس اینترنتی www.setadiran.ir ، صرفاً (پاکت الف) را که حاوی ضمانتنامه فرآیند ارجاع کار می باشد به صورت فیزیکی به دبیرخانه کمیسیون مناقصات ارائه نمایند.
۱- آخرین مهلت دریافت اسناد مناقصه از سامانه ستاد : یک هفته پس از تاریخ چاپ آگهی نوبت دوم
۲- زمان و محل برگزاری جلسه توجیهی: متعاقباً از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) در قسمت توضیحات اعلام می گردد.
۳- مهلت بارگذاری پاکت‌های پیشنهاد قیمت در سامانه ستاد : متعاقباً از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) اعلام می گردد.
۴- زمان گشایش پاکت های پیشنهاد مالی مناقصه (پاکت‌های الف، ب و ج) : متعاقباً از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) اعلام می گردد.
تلفن کمیسیون مناقصات: ۴- ۲۱۵۰ ۰۷۷۳۱۳۷ نمابر : ۰۷۷۳۱۳۷۲۱۵۵
* توجه: لازم به ذکر است امکان هرگونه تغییر در شرایط شرکت در مناقصه و مبلغ برآورد وجود دارد که متعاقبا از طریق سامانه ستاد اعلام می گردد.
شناسه آگهی : ۲۰۳۵۶۲۹
نوبت اول : ۱۴۰۴/۰۸/۰۵ نوبت دوم : ۱۴۰۴/۰۸/۱۰
روابط عمومی سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
۴۶۶۰